

ANAÏS NIN

FILLS DE L'ALBATROS

Traducció de Ferran Ràfols Gesa

LaBreu
Edicions

Amb el suport del Departament de Cultura.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Primera edició: maig 2023

Títol original: *CHILDREN OF THE ALBATROSS*

© 1959 by *The Anaïs Nin Trust*

Rights negotiated through Ute Körner Literary Agent – www.uklitag.com

© De la traducció: Ferran Ràfols Gesa

© Fotografia de la coberta: Lydia Roberts Creative Commons

© De la fotografia de la solapa: Anaïs Nin Trust

© D'aquesta edició: LaBreu Edicions, 2023

www.labreuedicions.com

Twitter: @LaBreuEdicions

Facebook: @labreu.edicions

Instagram: @labreu_edicions

ISBN: 978-84-126659-5-6

Dipòsit legal: B-9312-2023

Impressió: DCPlus, Serveis Editorials, s.c.p

Correcció: Rudolf Ortega

Disseny de coberta: Luis Carballo i Quincy Rookman Comunicació Visual

Tractament de coberta: Nina Marin

L'editor autoritza la reproducció d'aquest llibre, total o parcial per qualsevol mitjà, actual o futur, sempre que sigui per a ús personal i no amb finalitats comercials.

L'HABITACIÓ CEGA

La Djuna va baixar de l'autobús a Montmartre, va arribar al centre de la fira ambulat, i just quan posava el peu dret a les llambordes, la música dels cavallets va desfermar-se a la seva caixa metàl·lica i la Djuna va sentir que tota l'escena, el seu estat d'ànim i el seu cos es transformaven amb aquella alegria, exactament com li havia passat a la infància, quan la vida a l'orfenat va deixar de ser un malson feixuc i de cop i volta va transformar-se en llibertat el dia que va guanyar una beca per estudiar dansa.

Com si de la nit al dia els obstacles que havien convertit en doloroses la seva infància i la seva adolescència, una mena de caminar lent amb crosses, s'haguessin transformat en una dansa que li permetia descobrir l'aire, l'espai i la seva pròpia lleugeresa.

La seva vida, així, es dividia en dues parts: la vida austera i precària de la infància, amb la pobresa com un pes lligat als peus, i després el dia en què el seu monòleg interior va desenvolupar una música i li va guiar els peus cap a la dansa.

Amb el dit gros apuntant a terra, pensava: de l'orfenat, de la pobresa, del meu passat, n'he sortit ballant.

Recordava els seus peus al terra nu del primer pis on va viure la família. Els recordava al linòleum de l'orfenat. Els recordava pujant i baixant les escales de la casa on l'havien «adoptat», i on patia perquè estava gelosa de l'afecte que es prodigava als fills legítims. Recordava els seus peus fugint d'aquella casa.

Recordava les sabates de punta quadrada, sense llustre,

les mitges sargides i la fam per les sabates noves i lluent dels aparadors.

Recordava els peus plens de durícies de les feines de casa, les sessions de posa amb els pintors, la feina de model, el fred, els sargits maldestres i les sabates que no li anaven bé.

Recordava el dia que els seus somnis es van transformar en cant i van convertir-se en un monòleg acompanyat de música, el dia que van convertir-se en una òpera en miniatura que barrava el pas als sons grollers o discordants del món.

Recordava el dia que els peus se li van neguitejar a la seva presó de cuir sense llustre i van començar a vibrar obeint harmonitzacions interiors, el dia que es va treure les sabates amb un gest ràpid de la cama i el moviment va esquinçar per les aixelles el vestit desgastat que duia i li va estripar la faldilla a l'altura dels genolls.

El flux d'imatges acompanyades de música li havia baixat del cap als peus, i va deixar de sentir-se partida en dos per un gran sabre invisible.

Al món exterior era la dona que s'havia sotmès a misterioses fatalitats externes que no tenia el poder de canviar; per dins, era una dona que havia construït una colla de túnels que li arribaven molt endins, on no la podia atrapar ningú, i que hi dipositava els seus tresors al fons de tot, a recer de la destrucció, i construïa un món que era exactament l'oposat del que coneixia.

Però quan ballava es produïa una fusió, una soldadura, una compleció. El tall que li dividia el cos es curava, i era una sola dona en moviment.

Elevada i impulsada per un ritme interior, amb una capsa de música sonant-li sempre al cap, el peu de la Djuna va elevar-se per sobre de la monotonia i la immobilitat, de les aigües pantanoses i els miasmes de la pobresa, li va fer travessar continents i oceans i va deixar-la en una llambor-

da d'una plaça parisenca el dia de la fira, entre tendals de colors resplendents, amb les banderes del plaer voleiant ben amunt del pal i els cavallets girant com dansaires dervixos.

Es va ficar per un carreró, va picar en una porta fosca que li va obrir un porter desmanegat i va córrer escales avall cap a un ampli soterrani.

Mentre baixava l'escala ja sentia el piano, els cops de peu i la veu del mestre de ballet. Quan el piano callava, sempre se sentien els renys del mestre i el xiuxiueig de tot de veus més menudes.

Algun cop arribava quan la classe ja començava a disgregar-se i un escampall de nenes li passaven a frec amb els seus vestits de papallona nocturna, les nenes del ballet de l'Òpera, rient i xiuxiuejant, aletejant com papallones nocturnes amb les sabatilles de dansa empolsinades, com remolins de neu en la foscor del vast soterrani, cobertes de rosada per l'esforç.

La Djuna les seguia pels passadissos fins a uns vestidors que a primer cop d'ull semblaven un jardí, amb les grans margarides blanques esbadellades de les faldilles, els créixens i les roselles de les faldilles espanyoles, les roses del cotó, els gira-sols i les teranyines dels rets per als cabells.

El vestidor era petit i feia olor de crema hidratant, de pólvores per a la cara i colònia barata, i vessava de rialles, de confessions infantils, de velles sabatilles de dansa, flors seques i tul desgastat.

Tan bon punt es treia la roba de carrer, per a la Djuna era el moment trepidant de la metamorfosi.

El piano un xic desafinat, les vibracions del terra, l'olor de la transpiració li exacerbaven l'excitació nascuda en aquell jardí de vestits de ballet agombolats per xiuxiuejos i rialles.

Quan estirava la cama a la barra, el mestre hi posava la mà com si volgués dirigir la precisió dels dits en punta.

Era un home de quaranta anys, molt dret, esvelt i es-

tilitzat, que no era guapo de cara, només en les actituds i els gestos. Tenia un rostre indefinit, de trets esborradissos. Com si la dansa fos una escultora que hagués imprès estil, forma i elegància en tots els seus moviments, sense donar cap importància a la cara.

La Djuna sempre li notava la mà extraordinàriament calenta quan el mestre la tocava per guiar-la, per corregir-la, per millorar un gest o canviar-lo.

Quan li posava la mà al turmell, la Djuna era profundament conscient del turmell, com si aquell home fos un mag que hi fes circular la sang; quan li posava la mà a la cintura, la Djuna era profundament conscient de la cintura, com si el mestre fos l'escultor que l'havia tallat.

Quan la mà del mestre li feia el senyal de ballar, era com si no només hagués cisellat el seu cos i li hagués alliberat el corrent sanguini, sinó com si també fos responsable de la coordinació entre gest i forma, i la *leçon de danse* es convertia en una lliçó de vida.

Així, la Djuna obeïa, ballava, cedia i s'emmotllava a les seves mans, doblegava el cos, el disciplinava, el despertava.

De mica en mica es va fer evident que era la preferida del mestre. Era l'única a qui no escridassava mai mentre es canviava. Els seus progressos l'entusiasmaven més, no en jutjava els errors amb tanta duresa.

La Djuna obeïa les seves mans, però ell tenia una necessitat més urgent de guiar-la amb el tacte o amb tendres inflexions de veu a ella que no pas a altres alumnes.

Ell li donava els seus moviments, com si sabés que els d'ella serien millors si els acompanyava.

La dansa guanyava perfecció, una perfecció nascuda de la concordança entre els gestos de tots dos, nascuda de la submissió d'ella i la dominació d'ell.

Quan el mestre estava cansat, la Djuna no ballava tan bé. Quan es concentrava només en ella, ballava magníficament.

Les noietes de la companyia de ballet, que ja hi estaven avesades, reien per sota el nas i xiuxiuejaven: ets la preferida!

I, malgrat tot, en cap moment es va convertir en un home per a ella. Era el mestre de ballet. Governava el seu cos amb el seu poder magnètic, amb aquell prestigi físic, però en tant que mestre de dansa i només amb l'objectiu de ballar.

Però un dia, després de classe, quan les nenes de l'Òpera ja no hi eren i a l'aire només hi quedava un eco de seda, guirigall, neu i xerradissa, el mestre la va seguir al vestidor.

La Djuna encara no s'havia tret la faldilla voluminosa, els enagos balders, les calces cenyides, o sigui que quan el mestre va entrar al vestidor va semblar una continuació de la dansa. Una continuació de la dansa quan ell se li va acostar i va doblegar un genoll a manera de salutació galant i amb els braços li va envoltar la faldilla, que es va inflar com una flor immensa. La Djuna li va posar la mà al cap, com una reina que reconeix un vassallatge. Ell es va quedar amb un genoll a terra mentre la faldilla, com una flor ben badada, s'obria per permetre un petó al seu nucli més intern.

Un petó tancat per la corol·la de la faldilla i després amagat, i el mestre se'n va tornar a l'estudi per parlar amb la pianista, dir-li a quina hora l'esperava l'endemà i pagar-la, mentre la Djuna es vestia, amagant l'escalfor, amagant el tremolor, amagant les pors.

Ell l'esperava a la porta, tot polit i elegant.

—Per què no vens al cafè amb mi? —li va dir. Ella el va seguir. No gaire lluny hi havia la Place Clichy, sempre animada però encara més quan hi havia la fira.

Els cavallets giraven de pressa. Les gitanes llegien la fortuna en casetes amb catifes àrabs a les parets.

Els obrers disparaven a coloms de fang i guanyaven plats de vidre tallat per a les seves dones.

Les prostitutes gaudien de les passejades amatents i els homes de la ronda desvagada.

El mestre de ballet li parlava:

—Djuna. —I quan va sentir que deia el seu nom, ella va tornar a notar el lloc on havia rebut l'homenatge—. Soc un home senzill. Els meus pares eren sabaters en un poblet del sud. De petit em van posar a treballar en una fàbrica on havia de moure grans pesos i on corria el risc de deformar-me el cos amb uns músculs massa grossos. Però, a l'hora de dinar, ballava. Volia ser ballarí de ballet, i practicava en una barra de ferro davant d'un gran forn. I avui, mira! —Li va donar una cigarrera que duïa gravats els noms de tot de ballarines famoses—. Avui —va dir amb orgull— he fet de parella de totes aquestes dones. Podríem ser feliços, si volguessis venir amb mi. Soc un home senzill, però podríem ballar a totes les ciutats d'Europa. Ja no soc jove, però encara tinc molta dansa a dins. Podríem ser feliços...

Els cavallets giraven, i amb ells els sentiments de la Djuna, que tornava a cavalcar els cavalls de fusta de la seva infantesa al parc, aquella sensació de volar, d'anar d'una ciutat a l'altra sempre buscant els premis, els rams de flors, els retalls de diari, la fama, de mostrar al món tots els seus desitjos secrets de plaer com qui branda un xal vermell, amb aquella música joiosa sempre al centre, amb el cos recuperat, amb el cos ballant. (Que no havia sigut una dona a la recerca del seu cos, ella, del cos perdut per efecte d'un cop devastador, del cos submergit que ara tornava a la superfície, on els qui no estaven mutilats vivien en un món de plaer com la fira?)

Com podia explicar-ho a aquell home senzill, com? «Tinc alguna cosa trencada per dins.» No puc ballar, viure, estimar amb la facilitat amb què estimen els altres. Si viatgéssim per tot el món, estic segura que em trencaria la cama en algun lloc. Com que la meva fractura interior és invisible i els altres no se la creuen, no pararia fins a tenir-ne una que tothom pogués veure, entendre. Com podia dir a aquell home senzill: puc ballar sempre amb èxit, puc ballar

contínuament sense trencar-me. Soc la ballarina que cau, sempre, en les trampes de la depressió, la que gairebé a cada punt té el cor trencat i el cap desballestat, la que perd el tempo i la lleugeresa, la que se separa dels grups i cau en desgràcia, la que perd l'accés a la perfecció. Massa sovint hi ha alguna cosa que no va a l'hora. I amb això no em podràs ajudar... Imagina't que fóssim en un país estrany, en un hotel estrany. Tu estàs tot sol en una habitació d'hotel. I bé, què me'n dius? Pots parlar amb el cambrer o bé seure davant d'una copa de cervesa i llegir els diaris. Tot és senzill. Però si joestic sola en una habitació d'hotel, a vegades em passa el que els deu passar als nens quan s'apaguen els llums. Als nens i als animals. Però els animals udolen de solitud, i els nens poden cridar els pares o demanar que algú encengui el llum. Però jo...

—Si que trigues a respondre —va dir el mestre de ballet.

—No soc prou forta —va dir la Djuna.

—És el que vaig pensar el primer cop que ens vam veure. Vaig pensar que no suportaries la disciplina de la vida de ballarina. Però no. Sembles fràgil i això, però tens salut. Ho sé per la pell, si una dona té salut. La teva és clara i lluminosa. No, no dic pas que tinguis la força d'un cavall, ets el que en diem *une petit nature*. Però tens energia i coratge. I ens ho prendrem amb calma, quan estiguem de gira.

La música dels cavallets es va aturar en sec, a mitja cançó. Al motor li passava alguna cosa! Els cavalls van alentir el pas. Els nens van perdre la rialla. L'amo semblava atabalat i va cridar el mecànic, que va aparèixer amb la bossa, com un metge.

La fira va perdre el frenesí rotatiu.

Quan es va aturar la música, es van sentir els trets secs dels caçadors aficionats i els coloms de fang caient rere la paret de cartró.

Els somnis que la Djuna havia començat a teixir a l'orfenat,

com si fossin l'única xarxa en què podia existir, la que la treia d'una realitat insuportable i li permetia crear uns fets propis, paral·lels als que els seus sentiments no podien acceptar; els somnis que feien néixer mons dins dels mons, que començaven de nit, mentre dormia, i continuaven de dia, acompanyant uns actes que la seva activitat defensiva convertia en ineficaços, amb el temps van fer-se cada cop més violents.

Perquè, al principi, els personatges del somni o les ciutats que hi emergien eren nítids, sense cap semblança amb la realitat. Eren imatges que li omplien el cap dels vapors de la febre, un panorama narcòtic d'incidents que la tornaven insensible al fred, a la fam i a la fatiga.

El dia que es van endur la seva mare a morir a l'hospital, el dia que el seu germà va fer-se mal jugant al carrer i va embogir lleugerament, el dia que, a l'orfenat, ella va caure sota la tirania de l'únic home que tenia a prop, van ser dies en què la Djuna va sentir que el seu altre món s'intensificava.

Quan li passava tot allò encara podia plorar, però amb el to de qui es queixa just abans de rebre anestèsia. «Encara fa mal...», diu la veu mentre l'anestèsia va fent efecte, el dolor s'apaivaga i el cos rondina sobretot pel record del dolor, com un automatisme, just abans de caure al buit.

Fins i tot va trobar la manera de dominar el plor.

A l'orfenat no podien tenir miralls, però les nenes n'havien fet un col·locant un paper negre rere una de les finestretes. El muntaven un cop a la setmana i s'hi contemplaven la cara per torns.

La primera imatge que va tenir la Djuna del seu rostre adolescent va ser en aquell mirall negre, on la seva pell blanca apareixia tenyida de dol, com si la veiés reflectida al fons d'un pou.

Molts anys després encara maldava per superar aquella primera imatge del seu rostre pintat en aigües negres i estanques.